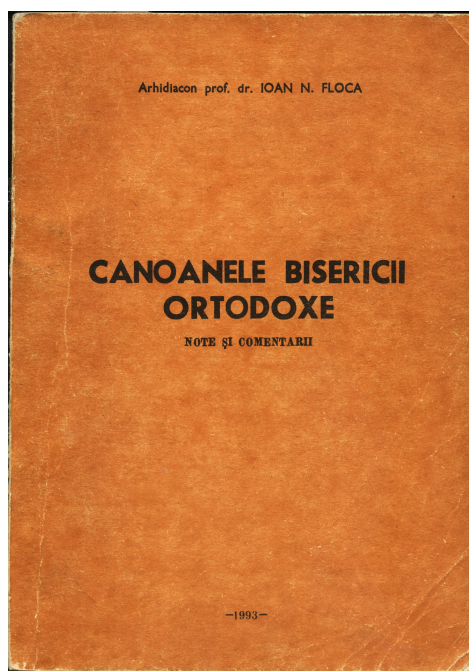

Tâlcuirea apologetică a Canonului 7 Apostolic

Pr. Dan Bădulescu

Modul de prăznuire a Paștelor creștine este un element de maximă importanță în cadrul liturgic, canonic și dogmatic al Bisericii Ortodoxe Sobornicești. De aceea el a fost determinat în urma unor hotărâri sinodale, toate având ca bază de plecare Sinodul I Ecumenic de la Niceea din anul 325.

În cadrul acestor canoane se pleacă de la „Canonul 7 Apostolic” și tâlcurile lui. În ortodoxia românească contemporană la îndemâna teologilor se găsește de obicei aceasta:

CANONUL 7 (Apostolic): (SĂRBĂTORIREA PAȘTILOR)¹

Dacă vreun episcop sau presbiter sau diacon, va sărbători Sfânta Zi a Paștilor cu Iudeii, înaintea echinoctiului de Primăvară, să se caterisească.

(Can. 64, 70 Apost.; 11 Trulan; 1 Antiohia; 37, 38 Laodiceea; 51, 73, 106 Cartagina).

Dispozițiile canonului prezent constituie baza hotărârii luate la Sinodul I Ecumenic cu privire la sărbătoarea Paștilor de către creștini, hotărâre prin care se stabilesc următoarele:

1. Paștile se serbează în zi de duminică.
2. Această duminică trebuie să fie prima duminică cu lună plină după echinoctiul de primăvară.

¹ Arhid. Ioan Floca *Canoanele Bisericii Ortodoxe*, 1992, p. 12

3. Dacă în aceeași duminică ar cădea și Paștele iudaice, atunci, pentru a se evita serbarea Paștilor creștine de odată cu cele iudaice, creștinii vor serba Paștile în duminica următoare.

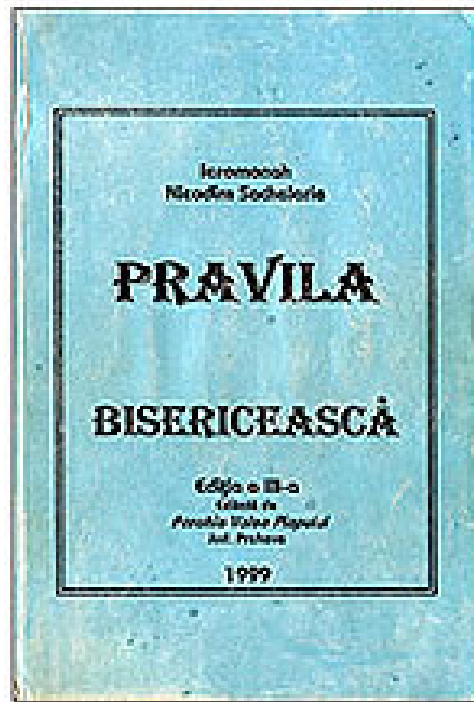
De aci se vede că în hotărârea sinodului de la Niceea — care nu este trecută în vreun canon al acestui sinod, ci cuprinsă doar în actele lui — s-a ținut seama de două rânduieli importante pe care le cuprinde canonul 7 Apostolic și anume:

- a. să nu se serbeze Paștile înaintea echinocțiului de primăvară
- b. să nu se serbeze Paștile deodată cu iudeii.

Rânduielile acestea completate și definitive de Sinodul I Ecumenic trebuie respectate întocmai, căci în caz contrar, clericii ar fi supuși caterisirii, iar laicii în mod corespunzător, afurisirii.

Tâlcuirea de mai sus este lapidară și pare a nu pune probleme deosebite: noi nu prăznuim niciodată înainte de echinocțiu și cu iudeii.

Dacă însă mergem înapoi pe firul istoriei, tot în secolul XX întâlnim această variantă:

CLXVI. PAȘTILE²

1477. -"Dacă vreun episcop sau prezbiter sau diacon va serba sfânta zi a Paștilor odată cu iudeii (în ziua de lună plină) înainte de echinocțiu (isimeria) de primăvară să se caterisească" (dar pentru serbare de după echinocțiu, adică după a doua lună plină nu se amintește nimic). -Apost. 7.

Deja lucrurile se complică: paranteza *dar pentru serbare de după echinocțiu, adică după a doua lună plină nu se amintește nimic* sugerează o „tâlcuire” a autorului *Pravilei* care pare a

² Ieromonah Nicodim Sachelarie *Pravila bisericească*, Ed. A III-a, Parohia Valea Plopului, Jud. Prahova, 1999, pp. 370-371

insinua faptul că hotărârea canonică nu prevede nimic expres despre împreună prăznuirea cu iudeii *de după echinocțiu!*

Pentru a înțelege rostul și sensul acestei stranii inserții, trebuie să ne amintim că în epoca interbelică s-a pus acut la noi problema „îndreptării calendarului”, în scopul de a aduce echinocțiul astronomic la data de 21 martie și odată cu aceasta lunile pline de după el. Numai că prețul plătit pentru această realizare de către reforma „gregoriană” a fost acela că Paștele creștine se prăznuiesc în acest cadru fie odată, sau chiar înaintea celor iudaice! Și „reforma calendaristică românească” din anii 1924-29 a întâmpinat aceleași dificultăți, vezi și [Problematika legată de calendarul Bisericesc: articole de Nae Ionescu \(Cuvântul 1929\)](#)³

și Mircea Vulcănescu.

În anul 1933 a apărut la noi o ediție a Pidalionului editată de către Arhim. Zosima Târălă și Ic. Stavr. Haralambie Popescu. Acolo se arată astfel:

SERBAREA PAȘTELOR⁴ CANONUL 7 APOSTOLIC

Dacă vr-un episcop, presbiter, ori diacon va sărbători sfânta zi a Paștelor cu Iudeii, înainte de echinocțiul de primăvară, să se caterisească.

Tâlcuire: Serbarea Paștelor a dat de lucru Sfinților Părinți ai Bisericii Creștine deoarece înainte de împăratul Constantin cel Mare, adică până la sinodul de la Niceea, nu era o regulă formal stabilită. Erau diferite păreri care desigur trebuiau să dea naștere la împrejurări și vederi deosebite. Bazați pe Constituțiile apostolice care arătau normele de care să se țină seamă la serbarea Paștelor, Sfinții Părinți au umplut golul cel mai însemnat din Biserica Creștină. Chiar și împăratul Constantin cel Mare avea dorința pentru fixarea acestei sărbători creștinești care producea încurcături regretabile.

În adevăr după constituțiile apostolice care spuneau: „*Se cuvine, voi fraților, ca zilele Paștelui să le serbați ca toată sânguینța și cu băgare de seamă după echinocțiul de primăvară, ca să nu săvârșiți amintirea pătimirii Domnului de două ori pe an, ci numai odată, pentru că o singură dată a murit. Și iarăși după Pasha Iudeilor, de oarece întâi să se facă închipuirea adică junghierea Mielului*

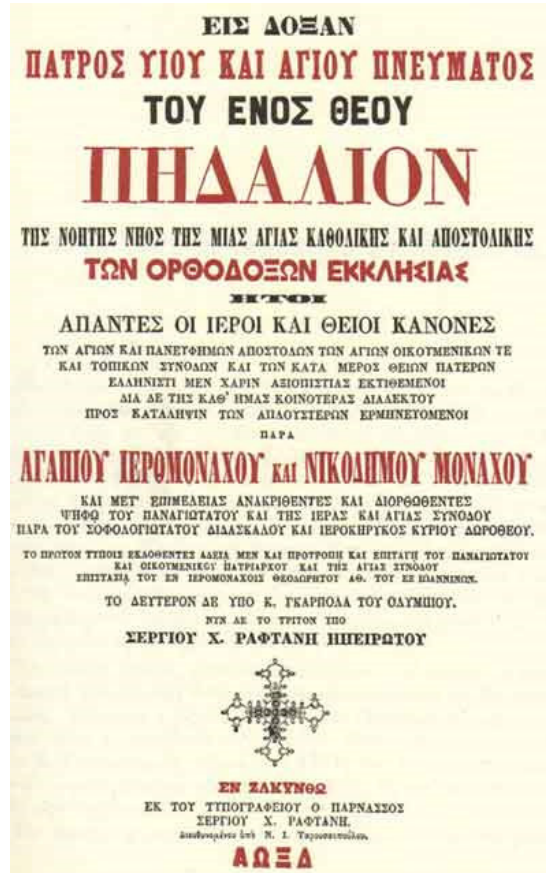
³ <http://www.scribd.com/doc/10473163/Problematika-legat-de-calendarul-Bisericesc-articole-de-Nae-Ionescu-Cuvantul-1929-i-Mircea-Vulcnescu->

⁴ Pidalion, Arhim. Zosima Târălă și Ic. Stavr. Haralambie Popescu București, 1933, pp. 30-32

și apoi să urmeze ceea ce se închipuia, adică moartea Domnului și învierea: încă și alta, să nu o serbăm în altă zi a săptămânii, după cum serbează Iudeii, ci totdeauna Duminică”. (Cart. XVII Cap. 7). Cu alte cuvinte aceasta normă se rezumă la patru puncte: 1) Paștele să se serbeze după echinocțiul de Primăvară, pentru motivul că se ajungea uneori de se serba de două ori într-un an, ceea ce nu o îngăduie; 2) După Pasha Iudeilor pentru a ne deosebi de ei și pentru că așa s-a și petrecut. Paștele Iudeilor a fost mai înainte și apoi a înviat Domnul; 3) După întâia lună plină a lui Martie care va fi după echinocțiu și al 4) să se serbeze în prima Duminică după luna plină arătată mai sus. Acestea respectându-se după cum s-a hotărât și de sfinții Părinți nu se va contraveni dispozițiilor sfințelor Canoane. Dar se întâmplă uneori ca aceste reguli și anume a patra să se calce, din cauza mișcării neregulate a Lunii. Și Blastar afirmă că, după trei sute de ani urmează să se serbeze Paștele Iudeilor cu două zile după luna plină în zi de Duminică. Aceste două zile care prisosesc din neregula aceasta adăogându-se, trec uneori peste Duminică întâia care se întâmplă după luna plină a lui Martie, în care noi serbăm Stâlpările și tocmai în cea viitoare facem Pasha. ***Din această abatere nu se face nici o călcare de lege*** după cum arată și Ioan Hrisostom: „scumpătatea timpului și paza zilelor, biserica lui Hristos nu știe”: Și mai departe: „Că Dumnezeu nu poartă grijă pentru paza vremilor și a zilelor, ci pentru pacea și unirea tuturor.”...

Deja aici lucrurile încep să se așeze la normal, se dau detalii importante care limpezesc situația.

Tâlcuirile cele mai complexe apar în ediția originală a *Pidalionului*, după care s-a scos la noi ediția din 1844. Ca să poată fi înțeleasă, această tâlcuire (comentariu) a acestui canon extrem de important pentru stabilirea prăznuirii Paștelui, așa cum a fost făcută în *Pidalion*, este absolut necesară o transpunere în cadrele astronomice și astrologice patristice ale Sfinților Părinți. Astfel se va dezvălui întreaga însemnătate a acestei tâlcuiri.

Pentru început redăm acest canon legat de prăznuirea Sfințelor Paști și tâlcuirea lui așa cum sunt prezentate în *Pidalionul de la Neamț 1844*:

CANON 7

Dacă vreun Episcop, ori Presbiter, ori Diacon, sfânta zi a Paștilor mai-nainte de primăvăreasca Isimerie cu Iudeii o va săvârși, să se caterisească. [Apos: 70, 71; Sobor6: 11; Anti: 1; Laod: 37, 38; Cart: 60, 81, 117]

TÂLCUIRE

Pentru aflarea Pashăi (Paștilor), îndreptare prea alese, și care nu puteau a se face mai bune, zice Mathei Vlastar, au așezat și au dat sfântul și de toată lumea Soborul 1, după Canonul 1, al Soborului din Antiohia. Care în Canoanele Soborului 1, nu se află. Dar precum și la Mathei Vlastaris, și în sfintele Evanghelii tipărite, și în alte cărți multe. Deci pe amărunțita (amănunțita) cunoștință a Pascaliei aceștia noi lăsând a o învăța deosebit și chiar Pascaliocuvântătorii noștri, atâta numai zicem la aceasta subînsemnare, cum că patru oarecare de nevoie se caută pentru Paștile noastre: (1) Că Paștile trebuie a se face totdeauna după echinocțiu de primăvară, (2) Că nu se cade a se face într-o aceeași zi, cu legiuitele Paști ale Iudeilor (care amândouă acestea să hotărâsc de acest al 7-lea Apostolesc Canon) (3) Ca să nu se facă chiar și nehotărât după echinocțiu, ci după cea întâi Lună plină a lui Martie, care se va întâmpla după echinocțiu. (4) Ca să se facă în întâia Duminică ce se va întâmpla după Luna plină (iar aceste două din predanie le avem, și nu din Canon). Drept aceea ca să se păzească câte patru rânduirile acestea deopotrivă în toată lumea, și să prăznuiască Creștinii într-o aceeași vreme, și într-o aceeași zi Sfintele Paști, și să nu aibă trebuință în fiecare an de astronomi, și de Soboare, au tocmit de Dumnezeu înțelepții Părinți dreptarul cel pentru Paști. Dar înseamnă că pentru nerânduiala [grecește anomalia] mișcării Lunii, nu se păzește a patra rânduire totdeauna, ci câteodată se calcă. Fiindcă după același Vlastar, după 300 de ani, cu două zile după întâia plinălunie (Lună plină) urmează a se face legiuitele

Paști, în zi de Duminică. Iar aceste două zile, care prisosesc din nerânduiala aceasta, adăugându-se, trec uneori peste Duminica 1 care se întâmplă după plinalunie (Luna plină) a lui Martie, în care Duminică noi prăznuim Stălpărilor, și în cea viitoare facem Paștile. Iar din această puțină călcare, nici o abatere din Blagocestie, nici ceva necuviincios, ori primejdie sufletească nu urmează. Pentru aceasta și Dumnezeiescul Hrisostom (în Cuvântul cel către cei ce postesc la Paștile cele dintâi) zice: Scumpătatea timpului, și pândire a zilelor Biserica lui Hristos nu știe. Fiindcă de câte ori mănâncă Pâinea aceasta de viață făcătoare, și bea Paharul acesta, vestește moartea Domnului. Și Paști săvârșești: ci fiindcă la Soborul întâi s-au adunat Părinții și au rânduit când să se facă Paștile, cinstind Biserica pretutindenea pe învoire și pe unire, au primit rânduiala care ei au făcut. Deci trebuia după Hrisostom, și Latinii mai mult să cinstească învoirea și unirea Bisericii decât pe pândirea vremilor (adică pe a echinoctiului, care s-a pogorât acum la 11 Martie, fiind în vremea Soborului 1 la 21 Martie) și să prăznuiască Paștile cu noi, și să nu necinstească pe cei 318 de Dumnezeu purtători și de rane purtători Părinți, care o au legiuit aceasta după Dumnezeiasca luminare, socotindu-i pe aceștia ca pe niște fără de minte, și ocărând Biserica pe maica noastră a tuturor. Că, (zice după urmare Hrisostom) de ar fi și greșit Biserica, negreșit nu s-ar fi pricinuit atâta mare bine, din amărunta paza aceasta a vremii, cât de mare rău s-au pricinuit din osebirea aceasta, și din dezbinarea cea din Catoliceasca⁵ Biserică. Fiindcă zice „Nu poartă grijă Dumnezeu și Biserica pentru acest fel de pândire a vremilor și a zilelor, de cât pentru singură unirea și pacea. Și vezi iubitul, cum Dumnezeiescul Hrisostom numește schismatici pe Latini, pentru că din nou au izvodit Pascalia lor și Calendarul, nu pentru că nu este aceasta, după echinoctiu dreaptă. Pentru că și noi vedem că echinoctiul a rămas cu adevărat 11 zile înapoi. Ci pentru că cu aceasta s-au deosebit de noi, care este o vinovăție neiertată, după aceștia Sfânt. Că zice întru același cuvânt, a posti cineva, și a face Paștile în această vreme, ori în aceea, după 21 a lui Martie, să zicem, precum facem noi, ori după 11 a lui Martie, precum fac Latinii, aceasta nu este vinovăție. Iar a dezbină cineva Biserica, și a se împotrivi cu prigonire, și a face împerecheri și despărțiri, și a deosebi pe sineși pururea de Obștescul Sobor al Bisericii, aceasta este păcat neiertat, și de prihană vrednic, și are multă muncă și pedeapsă. Că trebuie să știe ei că și Soboarele cele de toată lumea, care s-au făcut după cel întâi, și ceilalți Părinți, vedeau cu adevărat și ei, ca niște înțelepți ce erau, că mult s-au pogorât echinoctiul. Dar încă n-au voit a o strămuta din 21 martie, unde o au găsit Soborul 1. Cinstind mai mult pe învoirea și unirea Bisericii, decât pe amărunțimea echinoctiului, care nu pricinuieste, nici la aflarea Paștilor noastre o tulburare, nici vătămare Blagocestie. Iar mai ales că amărunțimea aceasta și pricinuieste Latinilor, două necuviințe mari, adică, a prăznuirii ei Paștile, ori cu Iudeii, care este împotriva acestui Apostolesc Canon, ori mai înainte de Iudei. Și cum că mai mult place lui Dumnezeu rânduiala Pascaliei, și în scurt a zice, a Calendarului nostru, de cât rânduiala Pascaliei și a Calendarului Latinilor, este văzut din minunile ce au arătat și arată până acum pentru aceasta. Căci în părțile Heliopolis cei din Egipt, unde sunt Piramidele cele două mari, în fieștecare an lucrează Dumnezeu minune ca aceasta: Adică, în seara Joii cei mari a noastre (nu a Latinilor) pământul varsă moaște și oase vechi de oameni. De care să umple un câmp lat, care stau până în Joia înălțării, și atuncea se ascund și nicidecum se văd, până iarăși în Joia cea mare. Aceasta nu este vreo basnă [basm], ci adevărat lucru, și mărturisit de Istoricii vechi și noi, iar mai ales de Gheorghie Coresie Hiotul, și de pururea pomenitul Nectarie Patriarhul Ierusalimului, care în hronograful Arabicesc îl povestește fila 266 și cu ochii săi l-a văzut, precum din cele ce zice mai jos se vede. (Iar oasele acestea omenești mai înainte vestesc, învierea morților ce va să fie, precum le-a văzut și Proorocul Iezechiel.) Dar scrie și pomenita Coresie, că Paștile scria către Papa Leon (precum se arată în Epistola 63 a lui Leon) cum că Prăznuind oarecând Paștile, Răsăritenii în 22 a lui aprilie, iar Apusenii în 25 a lui martie, un izvor de apă fiind uscat mai înainte, s-a umplut de apă în 22 a lui aprilie, la Paștile noastre, și nu la al Latinilor. Vezi pe Dosithei cartea 12 pentru Patriarhii cei ai Ierusalimului care povestește de o minune ce s-a făcut la Beligrad, adevărtoare calendarului nostru, și surpătoare calendarului latin, pe care o a văzut un Paisie Patriarh al

⁵ Aici „Catolicească” înseamnă Sobornicească, și nu biserica romano-catolică de azi.

Ierusalimului, un aluat ce s-a plămădit de o latincă în ziua Proorocului Ilie, s-a prefăcut în piatră ușoară, numită Chisira.

Două echinoctii face soarele în an, adică una, în timpul primăverii, iar alta în timpul toamnei. Și să zic echinoctii (isimerii), fiindcă atunci întocmai este ziua cu noaptea, și dimpotrivă, noaptea cu ziua. Și echinoctiul de toamnă (tomnateca isimerie), se face în luna septembrie, când soarele intră în prima Miră⁶ a zodiei ce se cheamă Cumpănă⁷. Nu acei în stele și simțite, ci acei fără de stele și gândite. Iar echinoctiul de primăvară (cea primăvărească isimerie), se face în luna martie, când soarele intră în prima Miră a zodiei ce se cheamă Berbec, nu aceluși simțit și în stele, a celui ce este schimbăcios, ci a celui gândit și fără stele ce este neschimbăcios după astronomi. Deci echinoctiul de primăvară, pentru nepotrivirea a însăși mișcării soarelui de la apusuri către răsărituri, nu se face totdeauna într-o zi și aceeași zi, ci în vremea Sfinților Apostoli, era în 22 a lui martie, după rânduiala aceluși Apostoli (Cartea 5, cap 17) ori după alții în 23. Iar în timpul primului Sobor a toată lumea, era în 21 martie, după Sevastos și alții. Și acum în vremurile noastre, se face în 11, ori și 10 a lui martie. (că după astronomii vechi, Ptolemeu și alții, o noapte și o zi se pogoară în 300 de ani; precum se vede în cartea numită „Tomos agapis”, foaia 540). Acestea așa mai înainte fiind cunoscute, Canonul acesta apostolesc rânduiește, căci care Episcop, ori Presbiter, ori Diacon, ar prăznui Sfintele Paști mai înainte de echinoctiu de primăvară, împreună cu legii Paștile Iudeilor, să se caterisească. (Fiindcă din Iudei, cei mai înțelepți, păzeau să prăznuiască după echinoctiu Paștile, după Vlastar, precum a rânduit Moise aceasta. Iar cei mai fărănoși, o prăznuiau înainte de echinoctiu, după cum arată Canonul acesta, și după urmare de două ori într-o același an prăznuiau Paștile; precum aceasta înseamnă Epistolia împăratului Constantin, ca pentru Paști⁸, ce se află în cartea 1 a Istoriei lui Teodorit, capitoul al 10-lea și al 9-lea cum zic alții. Dar când să se săvârșească aceasta? După echinoctiu și după Paștile legii. După echinoctiu, căci echinoctiul fiind măsură despărțitoare a unui an deplin, dacă înaintea echinoctiului vom prăznui, facem de două ori Paștile într-o același an, și după urmare de două ori însemnăm moartea Fiului lui Dumnezeu. Iar de o vom prăznui după echinoctiu, numai un Paști facem în an, și prin urmare o moarte a lui Hristos vestim. Pentru aceea și însuși Apostolii în așezământurile lor (cartea 5, cap 17) acestea zic. „Se cade voi fraților zilele Paștilor cu scumpătate a le face, cu toată sârguința, după schimbarea echinoctiului, ca nu de două ori în an, a unei pătimiri să faceți pomenire, ci odată în an, aceluia ce odată a murit. Și iarăși după paștile iudeilor, întâi, ca înainte să fie închipuirea, adică Junghierea Mielului, și apoi să urmeze ceea ce se închipuia, adică Moartea Domnului și Învierea.” Încă și alta, ca să nu o prăznuim în altă zi a săptămânii, precum prăznuiesc iudeii, în oricare zi se întâmplă 14 a lunii, ci totdeauna Duminică, precum și aceasta, în același loc Apostolii o zic. Că pentru aceasta și câteodată când se întâmplă a fi legiuitele paști [ale iudeilor] în zi de Duminică, noi nu prăznuim într-o aceeași Paști, ci în viitoarea Duminică, ca să nu prăznuim împreună cu iudeii. Fiindcă și după însuși adevărul lucrurilor, atunci întâi iudeii paștile lor au prăznuit, și apoi Învierea Domnului s-a făcut, al cărui chip și aducerea aminte aduc Paștile care pe tot anul acum noi le prăznuim.”

⁶ grad

⁷ Balanța

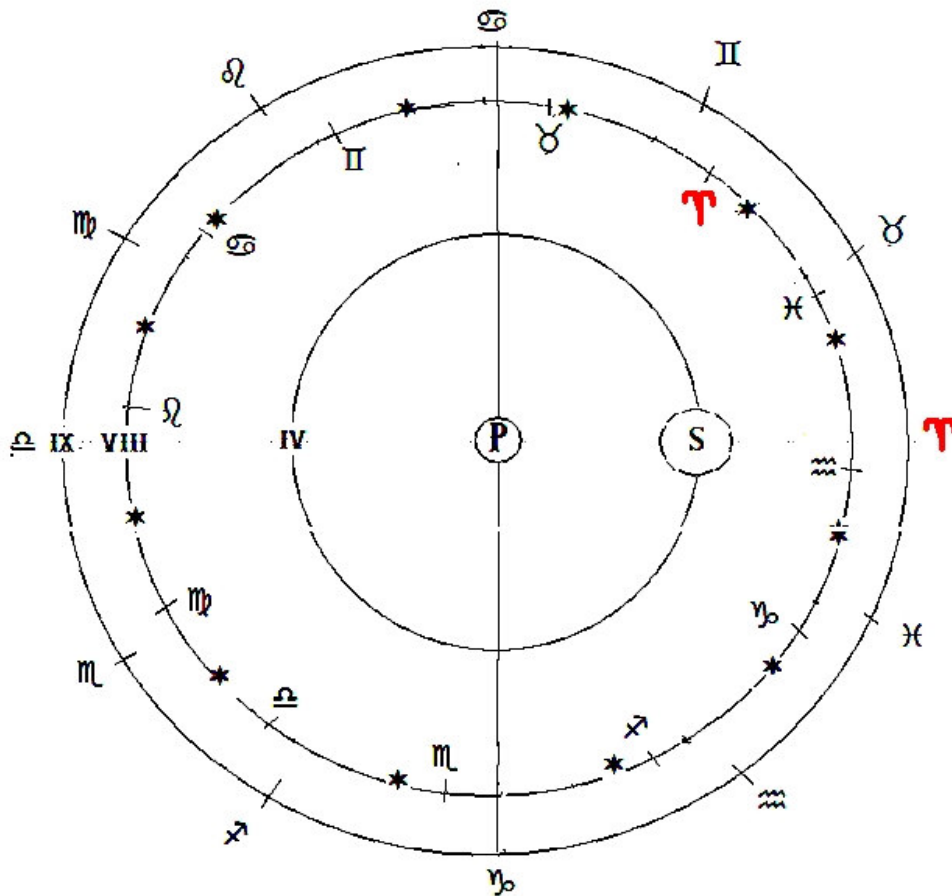
⁸ Că marele Constantin cel întocmai cu Apostolii, pe lângă alte bunătăți ce a făcut, a adăos și aceasta, să roage pe întâiul Sobor a toată lumea să rânduiască ca să se prăznuiască Sfintele Paști în toată lumea într-o zi și aceeași zi. Că nu au suferit fericitul să vadă pentru praznicul acesta despărțită Biserica lui Hristos, și că se fac multe soboare în osebite părți, și că apusenilor li se stă împotrivă pentru aceasta despre Asieni, Apusenii urmând obiceiul bătrânilor celor mai înainte de ei, iar Asienii, urmând lui Ioan Evanghelistul, și celorlalți Apostoli, precum scrie Policarp al smirnei către Victor al Romei. După Eusebie cartea 5 cap 13. Vezi și cuvintele lui Hrisostom cele pentru Paști. În care minunat aligoriște pe cele ale Paștilor vechi în Hristos.

În decursul vremii s-a așternut uitarea peste aspectele astrologiei bisericești, iar pentru marea majoritate dintre noi teologii, și chiar monahii, există în aceste tâlcuiri enigme de nedezlegat. Noțiunile de Berbec „gândit”, „simțit”, etc. par cel mult niște detalii astrologice incompreensibile și inutile. Vom vedea că lucrurile nu stau cătuși de puțin așa.

Redăm mai jos niște lămuriri elementare de astro/logie/nomie patristică pentru a ajuta la clarificarea înțelegerii acestor pasaje.

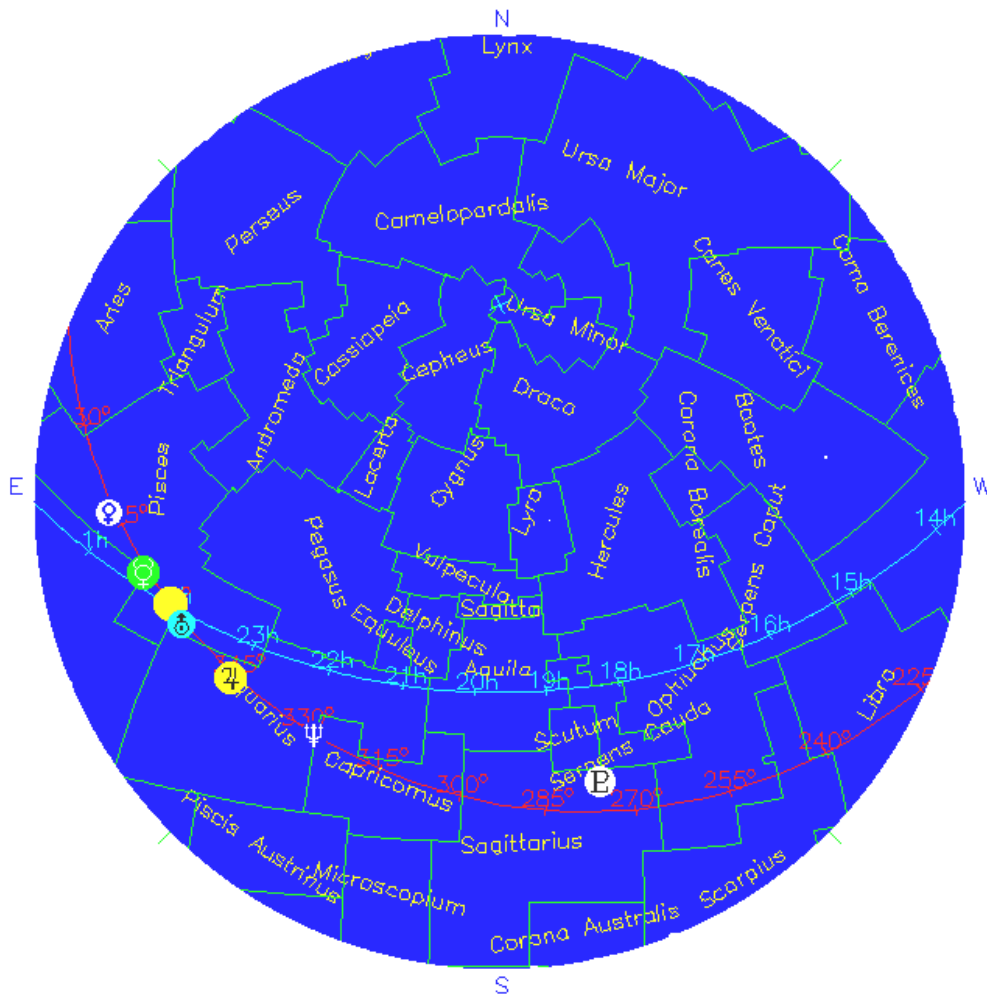
După cum se vede, există două zodii, cel tropical și sideral. Soarele se află pe cerul al 4-lea (de la pământ), zodiacul sideral (cel cu zodiile-constelații, „cel simțit”), este cerul al 8-lea.

În decursul celor 7518 ani de la facerea lumii (2010), cele două zodii s-au decalat astfel încât în zilele noastre echinocțiul de primăvară se petrece în zodia „simțită” (siderală) Pești, spre sfârșitul ei.

Zodiacul sideral („simțit”) și cel tropical („gândit”)
 Anul 7517 (2009): Echinocțiul de primăvară „simțit”(la sfârșitul zodiei Pești);
 Echinocțiul de primăvară „gândit” (Berbec, gradul 1)

Și pentru că în zilele noastre cei mai mulți oameni, fie ei credincioși chiar practicanți, au nevoie ca de aer și de o confirmare din partea autorității științifice, le oferim aici un element care va fi pentru mulți șocant: o hartă astronomică actuală (obținută prin programul *Home Planet – hp* – ce se poate descărca gratuit de pe internet) a echinocțiului de primăvară:

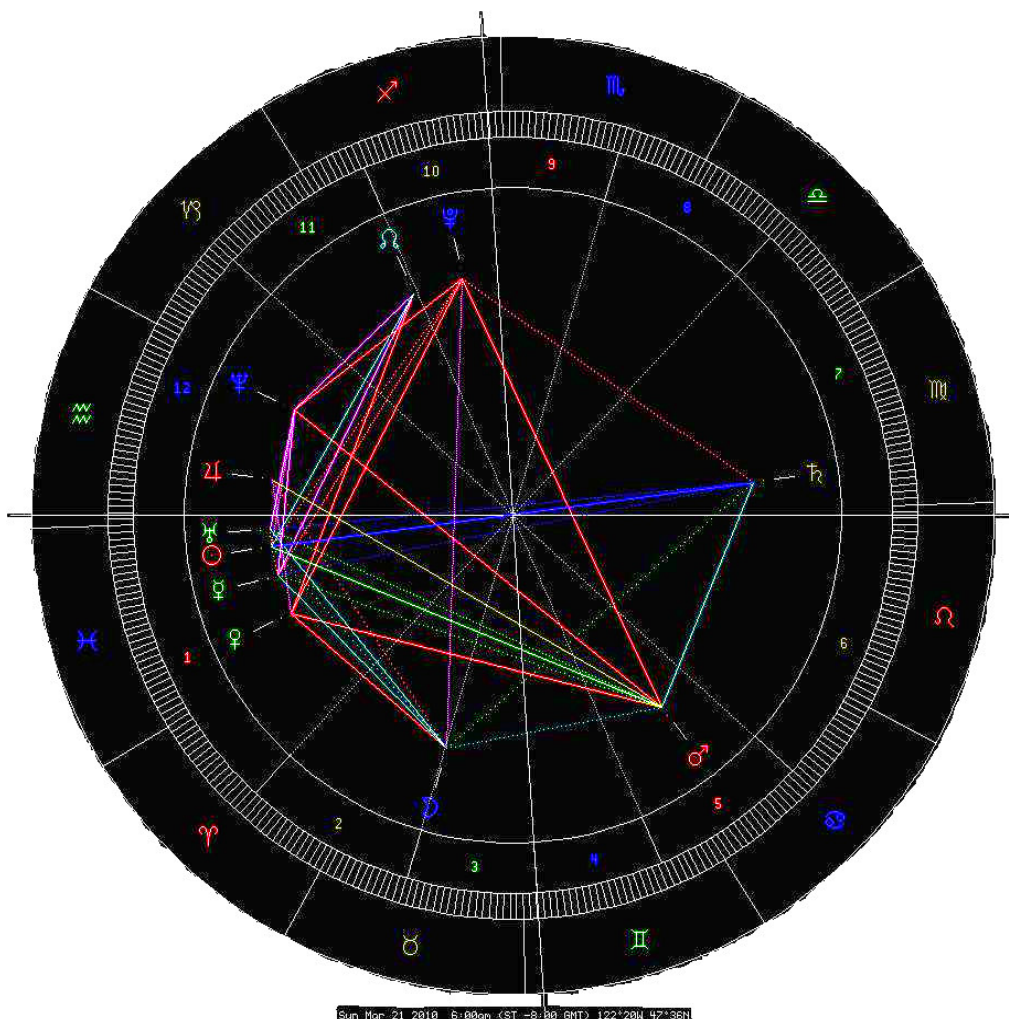

Echinocțiul de primăvară 21 martie 2010

Situația cerului la data de 21 martie 2010, privit din București, ora locală 06:00. A se observa poziția soarelui , aflat în centrul diagramei în zodia Peștilor (*Pisces*, pe diagramă între $0^\circ - 30^\circ$), și aproape de zodia Vărsătorului (*Aquarius*, pe diagramă între $360^\circ - 330^\circ$)

Pentru obținerea hărții astronomice de mai sus s-au folosit observațiile astronomice și un program modern de calculator.

Să vedem acum ce ne spune despre același moment o diagramă astrologică (obținută cu programul ASTROLOG 5.40)

Zodiacul sideral la 21 martie 2010-03-16

Observați poziția soarelui la momentul echinocțiului: exact aceeași arătată în diagrama anterioară.

Potrivit revelației tradiționale cosmologice redată cel mai limpede de către Matei Vlastare, în prima săptămână a facerii lucrurile au stat în felul următor: în zilele I-VI echinocțiu prelungit de primăvară.

Ziua I	echinocțiu
Ziua III	plantele, deci echinocțiu de primăvară.
Ziua IV	apariția luminătorilor, echinocțiu de primăvară aflat în zodia Berbec siderală (simțită), care corespunde identic acum cu cea tropicală (gândită), gradul 1.
Ziua VI	crearea omului. Aceeași configurație astrală.

Începând cu ziua a VIII-a (duminică), mișcările astrale sunt cele cunoscute. Din acest moment fenomenul de precesie echinoctială face ca soarele să atingă momentul de echinocțiu vernal în poziții diferite pe ecliptică, ceea ce face ca să avem variații în zona zodiilor. Aceasta este situația „zodiacului simțit”, sideral.

În ceea ce privește „zodiacul gândit”, tropical, aceasta nu suferă nici o modificare: „Berbecul gândit” este perpetuu în momentul echinocțiului vernal, indiferent în ce zodie siderală s-ar produce. Odată lămurită situația zodiacului „gândit”, vedem că se mai ivește și problema datării echinocțiului respectiv, și anume: poate fi această dată la rândul ei neschimbătoare? Se poate ea fixa la un moment dat, să zicem 21 martie? Ar trebui făcut acest lucru sau nu?

Exact la acest moment face aluzie tâlcuirea *Pidalionului*. Întrucât acesta s-a redactat la sfârșitul sec. al XVIII-lea, avem aici o tâlcuire apologetică și polemică, ca răspuns la provocările și presiunile romano-catolice.

Răspunsul devine evident: Sfinții Părinți nu au avut nicidecum în vedere ca echinocțiul astronomic („simțit”!) să fie legat pe vecie de datarea „21 martie”. Ei au știut perfect faptul că precesia echinoctială face ca treptat el să se producă la date din ce în ce mai depărtate. Sau cu alte cuvinte: data de „21 martie” din calendarul bisericesc („iulian”) nu mai corespunde de mult cu echinocțiul de primăvară simțit și prin urmare nici cu gradul (mira) 1 din Berbecul „gândit”. Sau dacă totuși se consideră și aici că Berbecul gândit începe obligatoriu la 21 martie (iulian), atunci cele două momente nu mai au loc în aceeași zi!

Iată care este de fapt [explicația termenului de 21 martie](#), care, într-adevăr, se regăsește în intervalul tradițional canonic de prăznuire a Sfințelor Paști, 22 martie – 25 aprilie:

„Pascalia alexandrină, alcătuită în sec. IV (între anii 284 și 322) pe baza stilului iulian a fost adoptată de Biserica Sobornicească, ca una care deplin întrunea în sine pravilele biblice și bisericești cu privirea la sărbătorirea Sfințelor Paște. Luna lunară, a cărei lună plină are loc după 21 martie, Pascalia alexandrină o consideră nisan; **21 martie e considerat drept hotarul neschimbat al pascaliei – „tecuľan-nisan” – perioada nisan, momentul în care începe anul nou pascal, sfertul primăvărat, însă nicidecum momentul echinocțiului astronomic**. Deoarece în Egipt, unde pentru prima dată a fost dată de Domnul legea despre Paște, coacerea grânelor avea loc nu mai devreme de 21 martie. *Această circumstanță i-a și făcut pe pascaliști ca pentru determinarea lunii pline a primei luni aviv să considere 21 martie hotar fix.*

Pe lângă acestea, astronomii alexandrinii au început să considere data de 21 martie hotarul pentru Paște ce trece prin Marele Indiction, știind foarte bine, *că momentul echinocțiului este mobil, și că în perioada indictionului pascal (pe parcursul a 532 de ani) echinocțiul nu poate rămâne în același loc.*”⁹

La gregorienii în schimb, s-a urmărit contrariul: legarea și fixarea datei de 21 martie de „Berbecul gândit” și de echinocțiul de primăvară „simțit”. Ce este fals și grav este că această reformă a fost justificată – și este în continuare! – de respectarea prevederii Sfinților Părinți de la Niceea, care, după cât am văzut, nu au dispus nicicând așa ceva, ci doar ca intervalul de prăznuire a Paștelui să fie 22 martie – 25 aprilie, ceea ce s-a respectat de atunci și până în sec XX în toată

⁹ Docentul A. I. Gheorghievski: *Dezbateri și decizii ale Sinodului Bisericii Ortodoxe autocefale în problema calendarului bisericesc - Moscova, 8-18 iulie, 1948* (cu prilejul sărbătoririi aniversării a 500 ani a autocefaliei Bisericii Ortodoxe Ruse) *Raport stenografic*. Vezi <http://www.scribd.com/doc/32854579/Dezbateri-%C5%9Fi-decizii-legate-de-la-calendar-la-Moscova-1948>

Biserica. Dovada este în menținerea Pascaliei patristice tradiționale timp de 1700 de ani, fără ca Biserica Ortodoxă a Răsăritului să încalce atât de grosolan acea pretinsă hotărâre de la Niceea.

În urma „reformei calendaristice” din 1923, așa numitul „calendar îndreptat” sau „pe stil nou” prezintă intervalul pascal decalat cu 13 zile, adică 4 aprilie – 10 mai. Acesta este prețul cu care s-a putut păstra în Ortodoxie concordanța echinocțiului cu gradul 1 Berbec gândit la data (sau cel puțin în jurul datei) de 21 martie¹⁰. „Gregorienii” au plătit pentru aceeași ambiție un preț mult mai mare: *încălcarea în unii ani a acestui Canon Apostolic și a hotărârii a 4-a a Sinodului de la Niceea!*

Aici se vede clar caracterul trupesc al reformei ce urmărește o aliniere cronologică a calendarului bisericesc cu fenomenele naturale – echinocțiul și prima lună plină de după el – adică exact acea „pândire a vremilor” de care amintea Sfântul Ioan Gură de Aur. Aceasta se face concomitent cu încălcarea unei porunci duhovnicești: *aceea de a nu prăznui odată cu iudeii*, chiar și când elementele astronomice menționate ar duce la acea coincidență: prăznuirea se amână în felul cunoscut. Nu mai vorbim de situația prăznuirii *înainte de paștele iudeilor, acolo fiind de-a dreptul blasfemie!*¹¹

În calendarul bisericesc patristic (iulian) Paștele va avea totdeauna loc *după echinocțiul vernal*, sideral, astronomic, indiferent de data calendaristică la care va cădea. Cât privește legătura echinocțiului (simțit, adică astronomic) cu gradul 1 Berbec (gândit, adică tropical) de care se face referire în tâlcuirile *Pidalionului*, aceasta se păstrează și se va păstra în toate timpurile, numai și numai cu condiția ca ea *să nu fie obligatoriu fixată pe 21 martie!*

¹⁰ Implicațiile canonice și liturgice ale acestei modificări nu fac obiectul acestui articol...

¹¹ Vezi și <http://www.scribd.com/doc/45348788/Calendarul-gregorian-%C5%9Fi-osandirea-sa-de-c%C4%83tre-Biserica-Ortodox%C4%83>